

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СИДОР МАРКІЯН ЯРОСЛАВОВИЧ

УДК 352.075:351.74:
[342.922:347.132.144]

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ
МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ
ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна».

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
ЗАРОСИЛО Володимир Олексійович,
Міжрегіональна Академія управління
персоналом, завідувач кафедри управління
безпекою та правоохоронної діяльності
Інституту права імені Володимира Великого

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
КОРОЄД Сергій Олександрович,
Полтавський інститут економіки і права
Вищого навчального закладу «Відкритий
міжнародний університет розвитку людини
«Україна», професор кафедри правознавства
;

кандидат юридичних наук, доцент
БАСС Вікторія Олександрівна,
Національна академія внутрішніх справ,
доцент кафедри адміністративної діяльності.

Захист відбудеться «30» вересня 2015 р. о 12:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.142.02 Міжрегіональної Академії управління персоналом за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

З дисертацією можна ознайомитись в Міжнародному бібліотечно-інформаційному центрі ім. Ярослава Мудрого Міжрегіональної Академії управління персоналом (03039, м. Київ-39, вул. Фрометівська, 2).

Автореферат розісланий «28» серпня 2015 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Н. П. Христинченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку Української держави характеризується поглибленням адміністративної реформи, наповненням її новим якісним змістом відповідно до принципів європейського державного управління та урядування. 1 квітня 2014 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (далі – Концепція), якою визначено основні орієнтири у співвідношенні державного управління й місцевого самоврядування в Україні. В основу їх взаємовідносин закладено такі базові адміністративно-правові принципи, як субсидіарність, децентралізація влади, доступність публічних послуг, партнерство між державою та місцевим самоврядуванням, підконтрольність органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади у питаннях дотримання Конституції та законів України тощо. Ці принципи є ключовим засобом для проведення структурних і секторальних реформ в Україні, але водночас зміщують акценти у взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Концепція приділяє значну увагу питанням оптимального розподілу повноважень між органами виконавчої влади, зокрема місцевими державними адміністраціями, та органами місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади. Натомість, у ній не знайшли відображення питання їхньої взаємодії, що мають засадниче значення для ефективності здійснення публічної влади на місцевому рівні. Адже розподіл повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування є лише необхідною умовою взаємодії цих органів.

Необхідність взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування має конституційну основу, зокрема на місцеві державні адміністрації покладено обов'язок забезпечувати таку співпрацю.

Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування набуває насамперед адміністративно-правових форм. Проте важливого значення, особливо у реформаційний період, з метою пришвидшення завершення і адміністративної реформи набувають неправові форми взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, що також вписується у загальний адміністративно-правовий механізм взаємодії органів місцевої публічної влади. Актуальним є удосконалення комунікативних і консультаційних механізмів і процедур у процесі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації є роботи українських і зарубіжних науковців, представників галузевих юридичних наук, зокрема конституційного та адміністративного права: В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійка, Н. О. Армаш, О. О. Бандурки, В. О. Басс, М. І. Байтіна, Г. В.

Барабашева, А. А. Безуглова, Ю. П. Битяка, П. П. Білик, О. М. Бориславської, І.Л. Бородіна, В. О. Величко, Р. К. Давидова, В. О. Заросила, В. М. Кампо, М. І. Козюбри, В. В. Копейчикова, М. І. Корнієнка, Б. А. Кормича, С.О. Короеда, В. В. Кравченка, В.І. Курила, Є. В. Курінного, П. М. Любченка, В. Ф. Мелащенко, О. І. Миколенка, А. О. Монаєнка, В. Ф. Опришка, М. П. Орзіха, Т.О. Проценка, В. Ф. Погорілка, М. І. Пухтинського, О. П. Рябченко, А. О. Селіванова, Т. С. Смирнова, Є. А. Тихонової, А. Ф. Ткачука, О. Ф. Фрицького, Л. П. Юзькова та ін.

Дослідженню взаємодії місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування присвячені також дисертації А. Р. Крусян, Ю. З. Торохтія, І. І. Литвина та інших науковців. Проте нові суспільно-політичні реалії в Україні та, головне, закріплення у законодавстві України концептуальних засад реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні вимагають подальших наукових досліджень адміністративно-правових засад взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. В умовах перманентності виборів, люстраційних процесів тощо взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування здатна забезпечити ефективність і стабільність публічної влади на місцевому рівні, вирішення питань місцевого значення та гарантувати загальнонаціональні інтереси.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Обраний дисертантом напрям наукового дослідження належить до пріоритетних у галузі науки адміністративного права. Тема дисертації обрана згідно з Концепцією адміністративно-правової реформи в Україні, схваленої Указом Президента України від 22 липня 1999 року № 810/98 (зі змінами), Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2012 року № 212/2012, та відповідає Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавств Європейського Союзу, схваленої Законом України від 21 листопада 2002 року № 228-IV.

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертації полягає у розробці концептуальних адміністративно-правових засад взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, науково-теоретичному обґрунтуванні на цій основі основних адміністративно-правових форм взаємодії цих органів, спрямованих на підвищення ефективності здійснення публічної влади на місцевому рівні.

Досягнення мети дослідження передбачає формулювання та реалізацію у межах дисертації таких *задач*:

– дослідити еволюцію правового регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

– з'ясувати поняття, зміст і види взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

- проаналізувати адміністративно-правові принципи взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- розкрити адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій; проаналізувати засади розмежування повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- визначити адміністративно-правові форми координації діяльності органів місцевого управління та самоврядування організаційного характеру та їх зміст;
- проаналізувати договірну адміністративно-правову форму взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- визначити особливості реординаційних адміністративно-правових форм взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- з'ясувати поняття, юридичні ознаки та особливості делегування повноважень як адміністративно-правової форми субординаційної взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання гарантій взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування при реалізації делегованих повноважень;
- визначити сутність і зміст контролю за здійсненням делегованих повноважень як важливої складової адміністративно-правового механізму взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері адміністративно-правової взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, а також процес здійснення публічної влади на місцевому рівні.

Предмет дослідження – адміністративно-правові аспекти взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації є комплекс загальнонаукових, філософських, формально-логічних, теоретико-правових підходів і методів, дослідницькі принципи системності, об'єктивності, логічності, наступності, історизму тощо. Для вирішення окреслених у дисертації задач застосовано такі загальнонаукові методи: історичного аналізу – з метою вивчення еволюції правового регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (підрозділ 1.1); герменевтичний – задля осмислення поняття, змісту та видів взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (підрозділ 1.2); аналізу та синтезу – під час дослідження правових принципів взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, сутності і змісту контролю за здійсненням делегованих повноважень (підрозділ 3.3); класифікації – на основі цього методу проаналізовано засади розмежування компетенції та повноважень

місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (підрозділ 1.4). У дисертаційній роботі застосовано також галузевий (юридичний) метод – формально-догматичний – під час аналізу законодавства та обґрунтування внесення змін для його вдосконалення (підрозділи 2.3; 3.1; 3.3).

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційна робота є одним з нових комплексних монографічних досліджень, присвячених розкриттю адміністративно-правових засад взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в Україні.

У результаті здійсненого дослідження одержано такі наукові висновки, що характеризують їх новизну:

вперше:

– досліджено еволюцію правового регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування; проведено етапізацію правового регулювання їх взаємодії з урахуванням традиційних історичних форм співпраці суб'єктів владних і самоврядних повноважень на українських землях;

– доведено, що адміністративно-правові принципи взаємодії є обов'язковим елементом у правовому механізмі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування і можуть виконувати роль регуляторів суспільних відносин та бути засобом подолання прогалин та усунення колізій у регулюванні взаємовідносин місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, а також критеріями для оцінки правовідносин, що виникають між цими органами;

– запропоновано внести зміни до ч. 2 ст. 19 Конституції України, вилучивши з її змісту слова «та органи місцевого самоврядування». Для розвитку конституційних положень у законодавстві України доцільно відмовитися від позитивного способу визначення компетенції, повноважень органів місцевого самоврядування. Критерієм їх діяльності є норма ст. 74 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», згідно із якою органи місцевого самоврядування є відповідальними за свою діяльність перед юридичними і фізичними особами. Водночас позитивний спосіб правового регулювання необхідно зберегти щодо закріплення компетенції, визначення повноважень органів державної влади та їх посадових осіб;

– запропоновано закріпити базові принципи адміністративно-правового забезпечення делегування повноважень, зокрема добровільність делегування та добровільність прийняття (згоди) на себе делегованих повноважень, строковість, можливість відкликання повноважень тощо, відсутність яких у чинному законодавстві України необхідно вважати істотною прогалиною у законодавчому регулюванні;

удосконалено:

– поняття про те, що безпосередньою підставою делегування повноважень має бути адміністративний договір, який повинен містити

обов'язкові умови про предмет, строки, зміст, відповідальність сторін тощо. У будь-якому разі істотними умовами такого договору мають бути:

- а) конкретно визначені повноваження, які передаються;
- б) фінансове забезпечення (джерело фінансування) делегованих повноважень;

повноважень;

- в) порядок і форми контролю над здійсненням делегованих повноважень

;

– теоретичний зміст взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування як законодавчо визначеної, цілеспрямованої, структурованої, узгодженої діяльності самостійних органів місцевої публічної влади шляхом здійснення дієвого, найбільш ефективного управління з метою досягнення очікуваного результату розвитку на місцевому та регіональному рівнях;

– визначення ознак, які лежать в основі базового критерію розмежування компетенції між державними органами влади і органами місцевого самоврядування, – питань місцевого значення: 1) територіальність; 2) публічність; 3) допустимість; 4) відповідність матеріальним, фінансовим, організаційним та іншим можливостям; 5) доцільність;

– розуміння адміністративного договору як договору, який ґрунтується на публічно-правових нормах, може охоплювати загальнообов'язкові правила поведінки або ж опосередковує і виражає спільне узгоджене волевиявлення двох чи більше суб'єктів адміністративного права, один із яких обов'язково наділений владними повноваженнями та встановлює їхні права й обов'язки, що є взаємообов'язковими;

дістали подальшого розвитку:

– класифікація теоретичного визначення видів взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування на координаційну, субординаційну, реординаційну види взаємодії. У процесі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування їхній вибір і набір обумовлені характером і змістом проблематики, поставленими завданнями та залежать від мети, яку задекларували суб'єкти взаємодії;

– дослідження делегованих повноважень. Аргументовано, що Конституція України вказує на два види передачі повноважень – надання і делегування. Зі ст. 14 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» випливає, що передача повноважень місцевим державним адміністраціям реалізується шляхом делегування. Водночас у структурі норм Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», який визначає повноваження органів місцевого самоврядування, закладено розуміння передачі повноважень шляхом наділення органів місцевого самоврядування відповідними державними повноваженнями, а не класичним делегуванням.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації висновки і пропозиції використовуються у:

– науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного осмислення адміністративно-правових механізмів взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

– правотворчості – для внесення змін до ч. 2 ст. 19 Конституції України; удосконалення законодавства України в контексті закріплення основних базових адміністративно-правових принципів взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (акт впровадження від народних депутатів України Кацер-Бучковської Н. В., Рябчина О. М., Шкрум А. І. від 21 квітня 2015 р. № 04-26/054-1-59);

– правозастосуванні – для забезпечення коректного та адекватного, з правової та політичної точок зору, застосування норм адміністративного та інших галузей права, якими урегульовуються засади та механізми взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, при ініціюванні та прийнятті рішень місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування про взаємодію цих органів; задля загального підвищення правової культури та юридичної правосвідомості уповноважених осіб у процесі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (акт впровадження Сокальської районної ради Львівської області від 17 квітня 2015 р.);

– навчальному процесі – під час викладання курсів «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративне судочинство в Україні» та підготовки відповідних розділів підручників і навчальних посібників (акт впровадження ЛьвДУВС від 20 квітня 2015 р. № 20).

Апробація результатів дисертації. Засадничі тези дисертаційної роботи апробовано на таких наукових конференціях, як Міжнародна науково-практична конференція «Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства» (м. Київ, 7 жовтня 2014 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі» (м. Харків, 19–20 грудня 2014 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 80-річчю від дня народження Ю. В. Александрова «Розвиток Української держави в умовах активізації євроінтеграційних процесів» (м. Київ, 19 лютого 2015 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного розвитку цивільного, міжнародного морського і транспортного права» (м. Київ, 16–17 квітня 2015 р.).

Публікації. Основні положення дисертації містяться в десяти публікаціях, із яких шість наукових статей опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях (одна з них надрукована у зарубіжному науковому виданні) і чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації 227 сторінок, список використаних джерел 221 найменування на 28 сторінках, додатки на 3 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** висвітлено актуальність теми дослідження, ступінь наукового опрацювання проблеми, зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, визначено мету і задачі дослідження, його об'єкт і предмет; охарактеризовано методи дослідження, наукову новизну одержаних результатів і їх практичне значення, подано відомості про апробацію основних положень дисертаційної роботи та публікації.

Розділ 1 «Загальнотеоретичні та адміністративно-правові основи взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» складається з чотирьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Еволюція правового регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування»* досліджено витоки взаємодії місцевих органів публічної влади у різні історичні епохи: від зародження української державності – до сучасності. Констатовано, що взаємодія здійснювалася із розвитком самоврядних форм організації влади на місцях.

Виокремлено шість часових етапів взаємодії місцевих органів публічної влади, які стали історичними моделями та сформували фундамент для розуміння необхідності розвитку взаємодії, зокрема на сучасному етапі місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Доведено, що вперше на вищому законодавчому рівні засади такої взаємодії були передбачені Конституцією УНР (Статут про державний устрій, права і вільності УНР) від 09.01.1918 р., яка закріпила один із принципів, що лежить в основі взаємодії місцевих органів публічної влади, – децентралізації. Однак ці конституційні положення не були реалізовані. Послідовніше взаємодія місцевих органів публічної влади втілювалась у діяльності ЗУНР.

Наголошено, що сучасний етап взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування характеризується наявністю конституційно-правових норм, що закріплюють обов'язок місцевих державних адміністрацій забезпечувати взаємодію з органами місцевого самоврядування (ст. 119 Конституції України). Подальший розвиток законодавства у цій сфері пов'язаний із активізацією проведення адміністративної та інших реформ в Україні.

У *підрозділі 1.2 «Поняття, зміст і види взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування»* проаналізовано різноманітні підходи до поняття взаємодії, що обумовлені його складністю та багатозначністю, зокрема у характеристиці державно-правових явищ, необхідністю розмежування взаємодії із близькими за значенням поняттями.

Аргументовано, що зміст взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування повною мірою розкривається через юридичні ознаки, які притаманні цьому поняттю.

На підставі аналізу наукових джерел виокремлено координаційну, субординаційну, реординаційну взаємодію. Проте такий поділ має винятково

теоретичний характер. У процесі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування їхній вибір і набір обумовлені характером і змістом проблематики, завданнями та залежать від мети, яку задекларували суб'єкти взаємодії. Поряд із видами взаємодії доцільно виділяти форми, у яких ця взаємодія здійснюється.

У підрозділі 1.3 «Адміністративно-правові принципи взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» доведено, що адміністративно-правові принципи взаємодії є обов'язковим елементом у правовому механізмі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Ці принципи безпосередньо не виділяються у чинному законодавстві України, проте деякі з них можуть бути виокремлені із норм Конституції та законів України.

Проаналізовано такі адміністративно-правові принципи взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування: відповідальність перед людиною і державою за свою діяльність; верховенство права; законність; пріоритетність прав людини; гласність; поєднання державних інтересів із місцевими; правова, організаційна та матеріально-фінансова самостійність у межах повноважень, визначених законами; державна підтримка та гарантія місцевого самоврядування тощо.

У підрозділі 1.4 «Адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Розмежування повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» для глибшого розуміння поняття «адміністративно-правовий статус» досліджено співвідношення таких базових понять, як «правовий статус», «правове становище», проаналізовано елементи правового статусу, з'ясовано співвідношення понять «компетенція», «повноваження», «предмети відання» тощо. Констатовано, що ширшим необхідно вважати поняття «компетенція». Водночас Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» по-різному визначають це співвідношення.

Критерієм розмежування компетенції та повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування є питання місцевого значення, які в законодавстві ототожнюються з винятковою компетенцією органів місцевого самоврядування.

Зазначено, що у законодавстві України доцільно відмовитися від позитивного способу визначення компетенції, повноважень, органів місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 19 Конституції України закріплено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України). Такий спосіб правового регулювання необхідно зберегти щодо закріплення компетенції, визначення повноважень органів державної влади та їх посадових осіб.

Розділ 2 «Основні адміністративно-правові форми взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» містить три підрозділи.

У підрозділі 2.1 «Адміністративно-правові форми координації діяльності органів місцевого управління та самоврядування організаційного характеру та їх зміст» акцентовано на необхідності зростання ролі координації як взаємодії у діяльності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Для досягнення ефективності координаційних відносин між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування необхідне дотримання певних об'єктивних умов, зазначених у юридичній літературі: а) об'єднання зусиль відповідних суб'єктів має бути економічно обґрунтованим; б) передувати координації має взаємна поінформованість суб'єктів координації, тобто наявність інформаційного підґрунтя взаємодії; в) необхідність комплексного вирішення існуючої проблеми; г) у координації обов'язковим є дотримання прав і законних інтересів суб'єктів координації, меж їх компетенції та повноважень тощо. Важливо, щоб координація здійснювалася на паритетних партнерських засадах.

Наголошено, що координаційна функція місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування є елементом їх правового статусу. На практиці координація здійснюється місцевими державними адміністраціями, представницькими і виконавчими органами місцевого самоврядування, враховуючи специфіку компетенції, повноважень кожного з них. Зауважено, що ініціативність і плановість координаційних зусиль є запорукою успіху та забезпечує належну ефективність взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в Україні. Аналіз практики свідчить, що найбільш поширеною формою координації була і залишається організація і проведення координаційних рад.

У підрозділі 2.2 «Договірна адміністративно-правова форма взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» обґрунтовано, що договірна адміністративно-правова форма у перспективі має стати найефективнішою правовою формою взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування та інших державних і самоврядних інституцій. Власне укладення адміністративних договорів уможливилось завдяки визнанню адміністративним правом диспозитивного методу правового регулювання. Водночас це зумовлює втілення у практику діяльності та взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування принципів, засад менеджменту. Вбачається, що зазначений підхід має певну перспективу, тому що в менеджменті велика увага приділяється людському фактору в умовах реалізації демократичних принципів, що є вкрай актуальним для сучасної системи державного управління в Україні на сучасному етапі її розвитку.

Адміністративний договір в Україні – порівняно нове правове явище та новий правовий інститут адміністративного права. Аналіз практики застосування конструкції адміністративного договору у європейських державах також засвідчує відсутність в Європі уніфікованого розуміння адміністративного договору.

На наш погляд, ураховуючи нормативне та доктринальне розуміння адміністративного договору, під останнім можна розуміти договір, який ґрунтується на публічно-правових нормах, може містити загальнообов'язкові правила поведінки або ж опосередковує і виражає спільне узгоджене волевиявлення двох чи більше суб'єктів адміністративного права, один із яких обов'язково наділений владними повноваженнями, та встановлює їхні права та обов'язки, що є взаємобов'язковими.

Доведено, що ініціативу в укладенні адміністративних договорів можуть проявляти як місцеві державні адміністрації, так і орган місцевого самоврядування. Відповідно і проект договору може готувати кожна зі сторін. Проте оптимальним варіантом може бути форма взаємодії, за якої проект адміністративного договору розроблятиметься спільно, що дасть змогу оптимально врахувати як державні, та і місцеві інтереси у його змісті.

У підрозділі 2.3 *«Реординаційні адміністративно-правові форми взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування»* вказано, що реординація – це порівняно новий вид управлінських відносин, відмінний від субординації та координації. Реординаційні відносини місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування мають горизонтальний характер, що проявляється у взаємоінформованості, взаємовпливі, взаємоконтролі тощо. До найважливіших адміністративно-правових форм реординаційної взаємодії входить взаємне інформування.

Попри важливість і перспективність реординаційних форм взаємодії, поза фактичним існуванням реординаційних взаємовідносин між місцевими державними адміністраціями та органами самоврядування їх правове регулювання практично відсутнє. У зв'язку із цим доцільно було б прийняти або спеціальний закон про реординацію в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування (оптимальний варіант), або ж доповнити відповідними нормами Закону України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та ін., й відобразити у них, наприклад, порядок (процедуру) подачі пропозицій, строки розгляду та ін.; можливість прийняття відповідних рішень (правових актів) органами, до компетенції яких входить вирішення таких питань; закріпити гарантії дотримання загальнодержавних і місцевих інтересів тощо. Це дало б змогу уникнути ситуацій, пов'язаних із непорозуміннями у позиціях органів місцевого управління та самоврядування, зловживання правами тощо.

Розділ 3 «Законодавче регулювання делегування повноважень як адміністративно-правової форми субординаційної взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» складається з трьох підрозділів.

Підрозділ 3.1 «Поняття, юридичні ознаки та особливості делегування повноважень як адміністративно-правової форми субординаційної взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» присвячений дослідженню інституту делегування повноважень як

адміністративно-правової форми субординаційної взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Доведено, що взаємний розподіл повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування належить до найважливіших питань, з успішним вирішенням яких пов'язаний процес децентралізації публічної влади та ефективний розвиток держави і громадянського суспільства.

Зауважено, що важливу роль у становленні принципів підходів до закріплення механізмів делегування державних повноважень органам місцевого самоврядування виконує Європейська хартія місцевого самоврядування. Інститут делегування повноважень в Україні, хоч і враховує положення Європейської хартії, все ж має певну специфіку, а тому вимагає більш детального наукового опрацювання. Констатовано, що добровільність як ознака делегування відображена формально лише щодо районних та обласних рад, які можуть своїм рішенням передавати частку своїх повноважень у відання місцевих державних адміністрацій (ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування»), що є буквальним тлумаченням ч. 6 ст. 118 Конституції України.

Обґрунтовано, що безпосередньою підставою делегування повноважень має бути договір, який повинен містити обов'язкові умови про предмет, строки, зміст, відповідальність сторін тощо. В будь-якому разі істотними умовами такого договору повинні бути: а) конкретно визначені повноваження, які передаються; б) фінансове забезпечення (джерело фінансування) делегованих повноважень; в) порядок і форми контролю над здійсненням делегованих повноважень.

Водночас наявність певних прогалин та колізій у законодавчому регулюванні делегованих повноважень жодною мірою не зумовлює необхідність прийняття спеціального закону про делегування повноважень, оскільки останні самі собою не можуть вважатися самостійною сферою правового регулювання. Необхідно усвідомлювати, що делегування повноважень вимагає чіткої нормативної регламентації, що зумовлене обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб діяти тільки на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

У підрозділі 3.2 «Правове регулювання гарантій взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування при реалізації делегованих повноважень» зазначено, що гарантії як важлива складова правового статусу, зокрема і суб'єктів владних повноважень також є засадничим компонентом механізму взаємодії відповідних суб'єктів. У контексті делегованих повноважень гарантії запропоновано класифікувати на такі види: правові (юридичні), економічні та політичні. Всі гарантії є взаємозалежними.

Проаналізовано фактори, які впливають на недотримання гарантій у питаннях взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого

самоврядування при реалізації делегованих повноважень. Виокремлено такі фактори:

– нерегульованість процедур делегування державних повноважень до виконання місцевим бюджетам, що негативно впливає на побудову складної системи відносин у сфері розподілу доходів державного бюджету з метою забезпечення їх виконання бюджетними ресурсами;

– суттєве збільшення обсягу доходів місцевих бюджетів, що враховуються у визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів (тобто на виконання делегованих державою повноважень) і відповідне суттєве зменшення обсягу місцевих податків і зборів (на виконання власних повноважень органів місцевого самоврядування);

– неузгодженість законодавства у питаннях взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

– невизначеність державних соціальних гарантій та державних соціальних стандартів і нормативів у цілому;

На цій основі та на основі порівняння питань фінансування органів місцевого самоврядування України та деяких зарубіжних країн внесено ряд пропозицій щодо посилення дотримання гарантій взаємодії.

У підрозділі 3.3 «Контроль за здійсненням делегованих повноважень як важлива складова адміністративно-правового механізму взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування» досліджено значення, зміст, сутність контролю за здійсненням делегованих повноважень, співвідношення понять «контроль» і «нагляд».

Наголошено, що Конституція України визначає два види контролю за виконанням делегованих повноважень – залежно від суб'єктів делегування. Місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні радам у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними чи обласними радами (ч. 6 ст. 118 Конституції України). Водночас доведено, що терміни «підзвітність» і «підконтрольність» не є тотожними. Останній термін за змістом є ширшим і охоплює підзвітність.

Зауважено, що Європейська хартія місцевого самоврядування, на противагу Конституції та іншим нормативно-правовим актам України, вживає термін «нагляд». Важливими гарантіями, які передбачені Європейською хартією місцевого самоврядування і фактично забезпечують органи місцевого самоврядування від надмірної контрольної-наглядової опіки з боку органів виконавчої влади, є положення про те, що здійснення будь-якого адміністративного нагляду за органами місцевого самоврядування: можливе лише згідно з процедурами та у випадках, визначених у конституції або законах; має, як правило, на меті тільки забезпечення дотримання норм закону та конституційних принципів; повинно здійснюватися так, щоб досягалась співмірність заходів контролюючого органу з важливістю інтересів, які він має намір охороняти. Також вищими інстанціями може здійснюватися адміністративний нагляд за своєчасністю виконання завдань, довірених органам місцевого самоврядування. Попри те, що Європейська хартія

місцевого самоврядування стала частиною українського національного законодавства, контрольно-наглядові повноваження органів виконавчої влади за виконанням делегованих повноважень органами місцевого самоврядування не узгоджені з її положеннями.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження і на підставі чинного законодавства й практики його реалізації, а також теоретичного осмислення численних наукових праць у різних галузях права здійснено цілісний аналіз форм взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Вирішено наукове завдання щодо визначення взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, а також сформульовано низку важливих для науки адміністративного права та правозастосовної діяльності висновків і пропозицій:

1. Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування з врахуванням історичного розвитку державних органів та місцевих органів публічної влади розвивалася поступово і налічує декілька етапів. При цьому різні етапи адміністративно-правової взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування забезпечувалися різними нормативними актами. Сучасний етап взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування характеризується наявністю конституційно-правових норм, що закріплюють обов'язок місцевих державних адміністрацій забезпечувати взаємодію з органами місцевого самоврядування.

2. Поняття взаємодії органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій нормативно чітко не визначено. З цією метою запропоновано визначити взаємодію як законодавчо визначену, цілеспрямовану, структуровану, узгоджену діяльність самостійних органів місцевої публічної влади шляхом здійснення дієвого, найбільш ефективного управління з метою досягнення очікуваного результату розвитку на місцевому та регіональному рівнях.

Зміст взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування повною мірою розкривається через юридичні ознаки, які притаманні цьому поняттю. Серед них: діяльність кількох взаємодіючих суб'єктів, структурованість, узгодженість, організованість тощо. Визначальною та невід'ємною ознакою взаємодії є наявність спільної мети у взаємодіючих суб'єктів. Крім того, будь-яка взаємодія, зокрема місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, як суб'єктів владних повноважень, не може бути самоціллю, а повинна орієнтуватися на певний очікуваний результат.

У процесі здійснення управлінської діяльності між органами місцевого управління утворюються певні відносини, в залежності від типу яких можна

виокремити три основних види взаємодії – координаційну, субординаційну та реординаційну.

3. Адміністративно-правові принципи взаємодії є обов'язковим елементом у правовому механізмі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Необхідно розмежовувати принципи організації та діяльності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування та принципи, які лежать в основі їх взаємодії. Запропоновано вирізнити три групи принципів: перша група, яка включає конституційні принципи: суверенітету, демократизму, унітаризму, гарантованості діяльності місцевого самоврядування, законності та гласності.

Друга група принципів містить у собі: професіоналізм, ефективність, самостійність, поєднання виборності та призначуваності, колегіальності та єдиноначальства, поєднання державних і місцевих інтересів в процесі здійснення владних повноважень.

До спеціальних принципів належать принципи виключно взаємовідносин між місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування. Це такі принципи: правової організаційної та матеріально-фінансової самостійності органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій, контролю з боку місцевих державних адміністрацій за виконанням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень, забезпечення механізму розв'язання конфліктів, взаємної підтримки і взаємодопомоги, ефективності і паритетності взаємовідносин.

4. Адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій визначено в законодавстві, проте ряд положень підлягає уточненню. Особливо це стосується питань розподілу повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, що є запорукою ефективної взаємодії цих органів. Основні проблеми у розмежуванні повноважень між місцевими державними адміністраціями і органами місцевого самоврядування полягають в уточненні та уніфікації змісту терміна «питання місцевого значення», який в законодавстві ототожнюється з винятковою компетенцією органів місцевого самоврядування, проте цей термін має входити і до компетенції місцевих державних адміністрацій.

5. Адміністративно-правові форми координації діяльності органів місцевого управління та самоврядування з боку місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування є елементом їх правового статусу. Координація може здійснюватися у вертикальних відносинах і горизонтальних, проте виділяються й інші види координації: узгодження, ієрархічна координація, предметно-технологічна, штабна та інші.

Організаційні форми координації – це міжвідомчі координаційні комітети, комісії і ради; різноманітні цільові фонди, засновані, зокрема, за участю органів місцевого самоврядування тощо. Разом з тим законодавчо такі організаційні форми в більшості випадків не закріплені, тому є необхідність зробити таке закріплення в нормативних документах.

6. Договірна адміністративно-правова форма є однією із найперспективніших форм взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування й інших державних і самоврядних інституцій. Проте теорія адміністративного договору в Україні, його типів, видів потребує ще істотного доопрацювання. В практиці взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування можуть виникати і нормативні, а також індивідуальні адміністративні договори.

7. Попри важливість і перспективність реординаційних форм взаємодії, поза фактичним існуванням реординаційних взаємовідносин між місцевими державними адміністраціями та органами самоврядування їх правове регулювання практично відсутнє. У зв'язку із цим запропоновано прийняти спеціальний закон про реординацію в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування (оптимальний варіант), або ж доповнити відповідними нормами Закону України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інші нормативні акти, які формують систему взаємовідносин місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

8. Делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування у світовій практиці застосовується з метою економії фінансових і людських ресурсів, створення оптимальної моделі управління територіями. Делегування повноважень в більшості випадків має тимчасовий характер, воно здійснюється відповідно до нормативних актів та делегуються лише окремі повноваження.

Оскільки делегування повноважень закріплене в законодавстві, вважається, що це субординаційні відносини. Разом з тим удосконалення взаємовідносин місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування повинно будуватися не на принципах субординації, а на принципах самостійності органів місцевого самоврядування, проте необхідно також використовувати інститут делегованих повноважень. В Україні інститут делегованих повноважень враховує положення документів Європейського Союзу, проте специфіка застосування цього інституту ще не досконала.

9. Гарантії є важливою складовою механізму взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. У контексті адміністративно-правового регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування пропонується класифікувати гарантії на такі види: правові (юридичні), економічні та політичні. Разом з тим, виокремити один з видів гарантії досить складно, так як вони переплітаються та є взаємозалежними.

10. У контексті делегованих повноважень термін «контроль» є правомірним. Водночас контрольні та наглядові функції місцевих державних адміністрацій щодо органів місцевого самоврядування повинні відповідати вимогам, які встановлюються Європейською хартією місцевого самоврядування. З цією метою пропонується внести зміни до відповідних нормативних актів і уніфікувати питання контролю за виконанням делегованих повноважень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Сидор М. Я. Юридична конструкція «питання місцевого значення» як критерій розмежування повноважень місцевих органів публічної влади / М. Я. Сидор // Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання. – 2014. – № 6. – С. 226–229 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/6_2014/70.pdf.
2. Сидор М. Я. Договірно-правова форма в системі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування / М. Я. Сидор // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право. – 2014. – Вип. № 30. – Т. 2. – С. 75–81.
3. Сидор М. Я. Еволюція правового регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в Україні / М. Я. Сидор // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 4 (10). – С. 148–157 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-pomeriv/4-10-2015?start=15>.
4. Сидор М. Я. Взаємодія органів місцевого управління та самоврядування: поняття та характерні риси / М. Я. Сидор // Університетські наукові записки: часопис Хмельницького університету управління та права. – 2014. – № 4 (52). – С. 155–162.
5. Сыдор М. Я. Ретроспектива взаимодействия органов местного управления и самоуправления на территории Украины: правовой аспект / М. Я. Сыдор // *Legea si Viata* (Республика Молдова). – 2015. – № 1. – С. 101–105.
6. Сидор М. Я. Правові засади взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування / М. Я. Сидор // Митна справа. – 2015. – № 1 (97). – Ч. 2. – Кн. 1. – С. 138–145.
7. Сидор М. Я. Особливості правоздатності та дієздатності релігійних організацій в Україні як суб'єктів адміністративного права / М. Я. Сидор // Актуальні проблеми сучасного розвитку цивільного, міжнародного морського і транспортного права : матеріали III Міжн. наук-практ. конф. (м. Київ, 11–12 квітня 2013 р.). – С. 424–425.
8. Сидор М. Я. Щодо поняття взаємодії в адміністративному праві / М. Я. Сидор // Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства : збірник Міжн. наук-практ. конф. (м. Київ, 7 жовтня 2014 р.). – К. : МАУП, 2014. – С. 165–167.
9. Сидор М. Я. Міжнародні принципи визначення компетенції органів місцевого самоврядування / М. Я. Сидор // Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі : матеріали Міжн. наук-практ. конф. (м. Харків, 19–20 грудня 2014 р.). – Х. : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2014. – С. 45–46.
10. Сидор М. Я. Щодо класифікації адміністративно-правових договорів / М. Я. Сидор // Актуальні проблеми сучасного розвитку цивільного, міжнародного морського і транспортного права : матеріали V Міжн. наук-

практ. конф. (м. Київ, 16–17 квітня 2015 р.). – К. : Київська державна академія водного транспорту ім. гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, 2015. – С. 516–519.

АНОТАЦІЇ

Сидор М. Я. Адміністративно-правові аспекти взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Міжрегіональна Академія управління персоналом, Київ, 2015.

У межах науки адміністративного права України на основі системного підходу здійснено комплексне дослідження особливостей та закономірностей взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, досліджено основні форми такої взаємодії, запропоновано шляхи удосконалення чинного законодавства України з метою досягнення ефективності взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Зроблено висновок, що правове регулювання взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування повинно враховувати історичні моделі взаємодії місцевих органів публічної влади.

Особливості взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування досліджено крізь призму таких її видів, як координаційна, субординаційна та реординаційна. У науковій роботі розмежовано принципи організації та діяльності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування та принципи, які лежать в основі їх взаємодії.

Ключові слова: адміністративно-правові аспекти взаємодії; місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; форми взаємодії; розмежування повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Сыдор М. Я. Административно-правовые аспекты взаимодействия местных государственных администраций и органов местного самоуправления. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Межрегиональная Академия управления персоналом, Киев, 2015.

В рамках науки административного права Украины на основе системного подхода осуществлено комплексное исследование особенностей и закономерностей взаимодействия местных государственных администраций и

органов местного самоуправления, исследованы основные формы такого взаимодействия, предложены пути усовершенствования действующего законодательства Украины с целью достижения эффективности взаимодействия местных государственных администраций и органов местного самоуправления.

Сделан вывод, что правовое регулирование взаимодействия местных государственных администраций и органов местного самоуправления должно учитывать исторические модели взаимодействия местных органов публичной власти.

Особенности взаимодействия местных государственных администраций и органов местного самоуправления исследованы сквозь призму таких ее видов как: координационная, субординационная и реординационная. В работе разграничены принципы организации и деятельности местных государственных администраций и органов местного самоуправления и принципы, которые лежат в основе их взаимодействия.

Ключевые слова: административно-правовые аспекты взаимодействия; местные государственные администрации и органы местного самоуправления; формы взаимодействия; разграничение полномочий местных государственных администраций и органов местного самоуправления.

Sydor M. Y. Administrative and Legal Aspects of Cooperation between Local State Authorities and Bodies of Self-Government. – Manuscript.

Thesis for a Candidate of Law degree, speciality 12.00.07 – Administrative Law and Procedure; Finance Law; Information Law. – The Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, 2015.

The thesis deals with the comprehensive research of administrative and legal aspects of cooperation between the local state authorities and bodies of self-government.

The thesis researches historical progress of legal regulation development of cooperation between local state administrations and local self-government bodies in Ukraine. The author indicates that the centralization of power in Kyivan Rus, especially during the reign of Volodymyr the Great, did not contribute to cooperation between the prince's (public) power and communities' power. Further historical development of local public authorities cooperation throughout the Ukrainian lands depended on local self-government development and its essence: either strengthening of municipalism in Cossack time, a period of national liberation movements, or its weakening when the Ukrainian lands were a part of foreign countries. Soviet period of legal regulation development was based on the principles of councils' sovereignty and democratic centralism. The elaboration of modern legal principles of cooperation between local state administrations and local self-government bodies should be based on historical models of their coexistence and collaboration.

The author analyzes and generalizes the definition of «cooperation» concept, elucidated in the scientific literature, in particular he investigates the etymology of

this term and sheds light on the understanding of this category basing on different sciences, such as philosophy, sociology, management theory, military affairs and, of course, jurisprudence. The author describes opinions, suggested in scientific literature, with the regard to typical features of «cooperation» concept, expresses critical remarks and offers his own view on key typical features of the concept. According to the author, these features include joint activities, several (at least two) subjects of cooperation and common goal for all the cooperating subjects. Through the prism of cooperation features, viewed as a legal category, the author's concept of «cooperation» is defined as purposeful, structured and coordinated activity (process) of at least two subjects, who exert influence on each other by their inherent methods and ways in order to achieve a common goal and obtain the expected result. The author uses such definition as the basis to explain the concept «cooperation between bodies of local state authorities and self-government».

The thesis also researches differentiation of powers between local bodies of public authority and bodies of local self-government in the light of a legal notion «local significance issues». Thorough analysis of specific features of the legal notion, provided by the author, could be adopted as the basis of its legal definition.

The author investigates system of legal principles of cooperation between local state authorities and self-government bodies as a key element of building interaction between them. Based on the analysis of doctrinal views concerning understanding of the notion of principle and in particular suggested in academic literature classifications of principles of cooperation between legal principles of local state authorities and self-government bodies the author concludes that the a number of these principles could be deduced from the principles of functioning of the corresponding local public authorities. However, despite their similarity, and in some aspects coincidence, one should not to identify the principles of organization and functioning of local state authorities and self-government bodies with the principles which lay at the basis of their cooperation.

The following formulation of these principles is suggested: responsibility towards the individual and the state for their activities; rule of law; legality; priority of human rights; publicity; combination of state and local interests; legal, organizational, material and financial independence within the powers provided by laws; government support and guarantees of local self-government, etc.

Key words: administrative and legal aspects of cooperation; local state authorities and bodies of self-government; forms of cooperation; differentiation of powers between the local state authorities and bodies of self-government.

Гарнітура Таймс. Формат 60x84/16.
Наклад 100. Папір офсетний. Ум.-др. арк. 0,9.
Підписано до друку 18.08.2015. Замовлення 172.

Надруковано в «МП Леся».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 892 від 08.04.2002.

«МП Леся»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: (066) 60-50-199, (068) 126-49-26
E-mail: lesya3000@ukr.net

